

شروط ناعادلانه قراردادی و نحوه مواجهه با آنها

نویسنده

بهار لیک کردار

(کارشناس ارشد حقوق خصوصی)

www.ketab.ir



سرشناسه	نیک‌کردار، بهار، ۱۳۶۲-
عنوان قراردادی	ایران. قوانین واحکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	شروط ناعادلانه قراردادی و نحوه مواجهه با آنها/ نویسنده بهار نیک‌کردار.
مشخصات نشر	کرج: موسسه نشر سیمرغ آسمان آذرگان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۱۲ ص.
شابک	۶-۳۸۵-۲۸۲-۶۲۲-۹۷۸-۵۵۰۰۰۰: ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
یادداشت	کتابنامه: ص. [۱۰۹] - ۱۱۲.
موضوع	شروط (حقوق)
موضوع	Conditions (Law):
موضوع	شروط (حقوق) -- ایران
موضوع	Conditions (Law) -- Iran:
موضوع	معاملات -- قوانین و مقررات
موضوع	Transactions -- Law and legislation*:
موضوع	معاملات -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	*Transactions -- Law and legislation -- Iran:
رده بندی کنگره	۸۴۰: K
رده بندی دیویی	۰۲/۳۴۶:
شماره کتابشناسی ملی:	۸۴۶۰۱۸۳

شروط ناعادلانه قراردادی و نحوه مواجهه با آنها

نویسنده: بهار نیک‌کردار

مؤسسه نشر سیمرغ آسمان آذرگان

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

چاپ و لیتوگرافی: چاپ فاطر

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۵۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۶-۳۸۵-۲۸۲-۶۲۲-۹۷۸

آدرس: کرج، جاده ملارد، گلستان ۴۳، ساختمان دیبا، واحد ۲۹ - کد پستی: ۳۱۶۶۹۳۶۸۶۹



فهرست

صفحه	عنوان
۷	پیشگفتار
۹	مقدمه‌ای بر شروط ناعادلانه قراردادی
۱۲	تعاریف
۱۳	اهداف کتاب
۱۵	فصل اول: مفاهیم و مصادیق شروط ناعادلانه
۱۵	مبحث اول: تعریف شرط ناعادلانه
۱۷	مبحث دوم: مصادیق شروط ناعادلانه
۱۸	گفتار اول: تشکیلات و منابع یک طرف در مقابل دیگری و عدم تساوی قدرت در معامله
۱۸	گفتار دوم: ضرورت مورد قرارداد
۱۹	گفتار سوم: استفاده از فرم‌های مشترک و عدم اراده طرفین در شروط
۲۰	مبحث سوم: قراردادهای استاندارد
۲۱	گفتار اول: مقایسه قراردادهای استاندارد و شروط استاندارد
۲۲	گفتار دوم: مقایسه قرارداد استاندارد و قراردادهای الحاقی
۲۳	مبحث چهارم: شروط ناعادلانه در حقوق مصرف‌کننده
۲۶	گفتار اول: شروط غیر شفاف: علم طرفین به مفاد عقد
۲۷	گفتار دوم: عدم امکان انتخاب و عدم امکان اثرگذاری بر محتوای عقد
۳۰	مبحث پنجم: شروط ناعادلانه از منظر حقوق رقابت
۳۷	فصل دوم: نحوه مقابله با شروط ناعادلانه از طریق حقوق موضوعه و قواعد فقهی
۳۷	مبحث اول: قوانین موضوعه
۳۷	گفتار اول: ماده «۴۶» قانون تجارت الکترونیکی
۳۹	گفتار دوم: ماده ۱۷۹ قانون دریایی
۴۱	گفتار سوم: سایر قوانین خاص
۴۱	گفتار چهارم: ماده ۶ آیین دادرسی مدنی و ماده ۹۷۵ ق.م.
۴۲	مبحث دوم: قواعد حقوقی
۴۲	گفتار اول: نظریه اداره قرارداد
۴۴	گفتار دوم: نظریه حقوقی عدالت معاوضی (عدالت قراردادی)
۴۷	گفتار سوم: تئوری (قاعده) موازنه
۵۰	گفتار چهارم: استناد به نظم عمومی
۵۲	گفتار پنجم: نظریه سوء استفاده از حق
۵۴	گفتار ششم: نظریه سوء استفاده از اضطرار

پیشگفتار

شروط ناعادلانه قراردادی، حقیقتی است که با نشانه گرفتن اصل آزادی قراردادی و احترام به اراده اشخاص، این اصول را به چالش می‌کشد و از سوی دیگر ضرورت برقراری موازنه در موقعیت طرفین را متذکر شده و حرکت در مسیر قطعی حقوق که همانا عدالت و انصاف است را یادآور می‌شود. پس برای پای بندی به آزادی اراده، می‌بایست تقابل آن با شروط ناعادلانه به نحوی مرتفع گردد. دغدغه حل این مسأله و غلبه بر ناعادلانه بودن شروط قراردادی مختص حقوق غرب نبوده، این اندیشه در حقوق ایران نیز در حال نفوذ است. لیکن کندی این حرکت و عدم وجود موضع صریح تقنینی، ما را ناگزیر از شناسایی مبانی و راهکارهای سنتی در تجهیز قضات به سلاح مقابله با ناعادلانه بودن، می‌نماید که به استناد نوشته‌های محققین، مفید دو ثمره خواهد بود:

اولاً؛ یافتن اصول و قواعدی که مقابله با شروط ناعادلانه بتواند براساس آن پایه‌گذاری شود، نشان خواهد داد که وضع قانون در این خصوص صرفاً تقلید از حقوق بیگانه نبوده بلکه با اصول و مبانی حقوق ایران و عقاید پذیرفته شده نزد فقها نیز قابل توجیه است و حتی چنین اصول و قواعد کلی ایجاب می‌نماید که کنترل تقنینی شروط ناعادلانه در ایران انجام گیرد. ثانیاً؛ چنین راهکاری می‌تواند قضات را متقاعد سازد دست‌کم مادامی که کنترل تقنینی صورت نگرفته است، با مستند نمودن آراء خود به اصول و قواعد بیان‌کننده مبانی کنترل شروط ناعادلانه، خلأ ناشی از فقدان مداخله قانون‌گذار را تاحدی جبران نمایند.

در حقوق ایران باوجود پتانسیل نسبی در قواعد عمومی قراردادها، مبانی حقوقی و فقهی قابل توجهی به منظور مقابله با ناعادلانه بودن شروط قراردادی وجود دارد که عبارتند از؛ سوءاستفاده از اضطرار، نظم عمومی (اقتصادی)، قاعده لاضرر، عدالت معاوضی (قاعده موازنه)، سوءاستفاده از حق، اصل حسن‌نیت، اصل انصاف، تفسیر شروط به زیان تهیه‌کننده قرارداد استناد دارد و قاعده نفی عسر و حرج که هریک به نوبه خود می‌توانند بخشی از دشواری مقابله با ناعادلانه بودن شروط را که ناشی از نقص مداخله تقنینی است، مرتفع نماید.